

ویژه نامه یادواره شهدای روحانی

استان همدان

تعهد سرخ
از حبه
تاسنگر

تکریم تجربیات بسیار

همکاران ویژه

اعضای مرکز پژوهشی حوزه علمیه

خواهران

خانم‌ها لیلا گودرزیان فر

زهرا پیرحیاتی

رقیه خلیلی

و

فرهاد عباس سلیمی

موسسه تخصصی پژوهش‌های اسلامی
ISLAMIC STUDIES RESEARCH CENTER

در میدان عمل بوده است. و این که روحانیت هر زمان که دعوت به جهاد کرده است انقلاب اسلامی هم به رهبری حضرت امام خمینی (رحمته الله علیه) به پیروزی رسید و آغازگر انقلاب توسط روحانیت در کنار مردم انجام شد از کسانی که حضور میدانی و جهادی داشتند روحانیان بودند که ما شهدای زیادی در زمان قبل از انقلاب، انقلاب، دوران دفاع مقدس و هم چنین در محراب‌ها داشتیم از جمله شهید بزرگوار «آیت الله مدنی». روحانیت در دوران دفاع مقدس نقش‌های متعددی را ایفا می‌کردند. عمده نقش‌های آن‌ها، هم تبلیغی بود و هم حضور میدانی در جبهه‌ها. تعدادی از فرماندهان تأثیرگذار دفاع مقدس، روحانیون بودند که نقش‌های ارزشمندی در دفاع مقدس داشتند و می‌تواند پیام‌های روشنی داشته باشد و آن هم این است که:

روحانیت در کنار مردم حضور واقعی داشته است و این حضورشان در کنار مردم در همی عرصه‌ها دیده شده است. هم چنین حضور روحانیون در جبهه‌ها باعث تقویت معنویت در جبهه‌ها بوده است که باعث توسعه‌ی روحیه ایشار و شهادت می‌شد.

آیت‌الله شعبانی

نماینده‌ی محترم ولی فقیه و امام جمعه‌ی همدان

آمار بالای شهدای روحانی در کشور نشان دهنده‌ی حضور همراه با عمل روحانیت در بین مردم است.

حضرت «آیت‌الله شعبانی»؛ نماینده‌ی محترم ولی فقیه و امام جمعه‌ی مردم همدان؛ درباره‌ی اهمیت برگزاری کنگره‌ی هشت هزار شهید و یادواره‌ی شهدای روحانی در همدان فرمودند:

«با توجه به اینکه امسال، کنگره‌ی هشت هزار شهید در همدان برگزار می‌شود و یادواره‌ی شهدای روحانی هم، یکی از برنامه‌های مرتبط با این کنگره است، جا دارد از دست اندرکاران برگزارکننده‌ی این برنامه‌های ارزشمند، تشکر و قدردانی شود.»

در خصوص شهدای روحانی و طلبه در سطح ملی و استان، آمار بالای شهدای روحانی و طلبه را داریم که در سطح ملی نسبت به سایر اصناف آمار بالایی است. شهادت این عزیزان نشان دهنده‌ی صداقت آن‌ها

تعداد بالایی هستند. البته که همه‌ی شهداء نور چشم ما هستند. انشاءالله که خداوند مقامشان را متعالی کند و تسلیت هم می‌گویم به مردم، که از نعمت حضور شهیدایی چون بهشتی و ۷۲ یار بزرگوارش محروم شدند. روحانیت همیشه در خط مقدم حضور دارند؛ قبل از انقلاب تا همین اخیر که شهید بزرگواری را در کنار مدرسه‌ی آخوند ملا علی (رحمت‌الله‌علیه) به خاک و خون غلطاندند. این شهداء اقتداء به سیدالشهداء (علیه‌السلام) کردند و جانشان را فدای این مردم کردند. الحمدلله رب العالمین علماء و روحانیون به پیروی از بنیان‌گذار کبیر انقلاب اسلامی امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه)، جان بر کف وارد میدان شدند و همراه این مردم انقلاب را، ۴۴ سال است که حفظ کردند انشاءالله با حضور همه‌ی اقشار مردم انقلابی این بی‌حرمتی‌ها و بی‌حجابی‌ها و بدحجابی‌ها هم از بین خواهد رفت. این‌ها باید بدانند که برای این حجاب، چه خون‌هایی ریخته شده است. عفت و حجاب، یادگار حضرت زهرا (سلام‌الله‌علیها) و حضرت زینب (سلام‌الله‌علیها) است. چه خوب است که در این کنگره و در این یادواره، این مسائل بهتر تبیین شود و این که خیلی از شهداء برای حفظ حجاب و عفت زن مسلمان به شهادت رسیده‌اند.

آیت‌الله موسوی اصفهانی

نماینده‌ی محترم مردم در مجلس خبرگان و مدیر حوزه‌های علمیه‌ی استان همدان

«علماء و روحانیون و طلاب در کنار مردم، ۴۴ سال است که باعث اقتدار و حفظ انقلاب شده‌اند.»

«وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْواتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ»

این آیه‌ی مبارکه در مورد شهداء را بارها شنیده‌ایم. الحمدلله قرآن کریم در دسترس ماست و اگر این آیه هم نبود، همین در فضیلت شهداء کافی بود. به خصوص شهدای روحانی، که در این کنگره‌ی ۸۰۰۰ شهید قرار است مقدماً یک یادواره برای شهدای روحانی برگزار شود. افتخار می‌کنیم به این مسئله که روحانیون همیشه در خط مقدم شهادت بودند. در هشت سال دفاع مقدس، قبل و بعد از آن، روحانیون و طلاب همیشه در جلو بودند و مردم هم به آن‌ها اقتداء کرده‌اند. مثل شهیدان سعیدی، غفاری، مدنی، مطهری و خیلی از شهدای دیگر. طبق آمار، نسبت به جمعیت، شهدای روحانی

امام صادق (ع): «مداد العلماء افضل من دماء الشهداء»

شهدای بزرگوار روحانی و علمای شهید، مشعل داران مسیر حق و الگویی جوانان مسلمان در جهان اسلام در مقابله با ظلم و ستم بوده‌اند و آموخته‌اند که، مانند سرور و سالار شهیدان حضرت «اباعبدالله الحسین (علیه السلام)»، مرگ با عزت در مقابل مستکبران عالم را انتخاب کنند و این مسیر، امروز هم به حمد الله با جان‌فشانی شهدای عزیز ادامه دارد.

شهدای طلبه و روحانی دیار شهید پرور دارالمجاهدین استان «همدان»، همواره باعث افتخار مردم انقلابی و حوزه‌های علمیّه بوده و الگویی جاودانه برای همه‌ی مردم هستند. بر روان پاک علمای بزرگ و برجسته‌ی شهدا، به‌ویژه ۱۱۵ شهید روحانی و طلبه‌ی استان «همدان» درود می‌فرستم و سعادت و سربلندی همگان را از درگاه خداوند متعال مسئلت دارم.

«یاد حضرت امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه) گرامی و سایه‌ی امام خامنه‌ای (حفظه‌الله) مستدام باد.»

سرتیپ دوم پاسدار مظاهر مجیدی

فرمانده سپاه انصارالحسین (علیه‌السلام) استان همدان

حجت الاسلام دکتر الیاس نجاری

مسئول نمایندگی ولی فقیه در سپاه
انصارالحسین (علیه السلام) استان همدان

شهدای روحانیت، گمنام ترین قشر هستند.

تجاوز همه جانبه ی ارتش بعث عراق به خاک مقدّس ایران اسلامی، حادثه ی مهمّی است که بررسی ابعاد مختلف آن برای نسل حاضر و آیندگان، از اهمّیت فوق العاده ای برخوردار است. این حادثه که موجب بروز و بارور شدن ارزش های والای الهی در مردم انقلابی و همیشه در صحنه ایران شد، و ایستادگی و مقاومت بینظیری را با عنوان دفاع مقدّس خلق کرد، هر چند موجب شد ضررهای جانی، مالی و ... زیادی به کشور و امت اسلامی وارد شود، ولی برگ زرینی در تاریخ حماسه و مبارزه ی حق طلبانه ی اقشار سترگ و مقاوم این مرز و بوم شد.

از افتخارات روحانیت شیعه است که در طول تاریخ با پیروی از ائمه ی معصومین (علیهم السلام)، در تمام صحنه های دفاع از اسلام و قرآن پیش از همه ی اقشار جامعه بوده است. حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) در بیانی زیبا و دلنشین به نقش آفرینی این طلایه داران میدان ایثار و شهادت اشاره کرده و می فرماید: «در هر نهضت و انقلاب الهی و مردمی، علمای اسلام، اولین کسانی بوده اند که بر تارک جبینشان، خون و شهادت نقش بسته است.»

جنگ تحمیلی موجب شد روحانیت یک بار دیگر نقش بی بدیل خود را در دفاع از آرمان های والای اسلامی حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) ایفا کند. با بررسی نسبت جمعیتی رزمنده ها و شهدا به هر قشر و تعداد روحانیون رزمنده و شهید، چنین نتیجه می گیریم که، تعداد رزمنده ها و شهدای روحانی کشور چند برابر سایر اقشار بوده است و این امر، گویای پیش تازی علمای دینی در عرصه ی شهادت و دفاع است. روحانیون در عرصه های مختلف جبهه همچون: رهبری کلان دفاع مقدّس، پشتیبانی و کمک به جبهه ها، پذیرش مسئولیت فعالیت های رزمی و تخصصی مانند: تیربارچی، تخریبچی، راننده و خدمه ی آتش بارهای زرهی و غواص، فعالیت های تبلیغی و فرهنگی، حضور پررنگی داشتند.

مقدس جمهوری اسلامی ایران به ویژه نهادهای حوزوی است که، در جهت بیان نقش روحانیت در انقلاب اسلامی و دفاع مقدس، و انتقال فرهنگ ایشار و شهادت به نسل‌های آینده قدم نهاده و هجوم دشمن را در مخدوش کردن چهره روحانیت خنثی کنند. و به یقین تبیین خدمات روحانیت و حوزه‌های علمیه به اسلام و انقلاب و مردم، از مهم‌ترین ابعاد جهاد تبیین در عصر حاضر است.

حمایت و پشتیبانی و حضور علما و روحانیون بود که به دفاع هشت ساله، مشروعیت می‌بخشید و دقیقاً به خاطر همین مشروعیت بود که مردم مجاهد و انقلابی، حضور در جبهه‌ها را برگرفته از میانی ایدئولوژی خویش یافتند و دفع تجاوز دشمن بعثی را، قبل از آن که وظیفه‌ی ملی بدانند، تکلیف الهی دانسته و سر از پا نشناخته، به آوردگاه خون و آتش شتافتند و پیروزی‌های عظیمی خلق کردند.

علمای دینی و فرزندگان حوزه‌های علمیه‌ی استان همدان نیز، با عنایت به وظیفه‌ی دینی خود و تأکید حضرت امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه) مبنی بر حفظ انقلاب اسلامی، حضور در جبهه‌های نبرد را بر خود فرض دانسته و در جبهه‌های حق علیه باطل حضور یافتند. روحانیون و طلاب استان همدان با لیبک گفتن به فرمان امام امت، پا به عرصه‌ی جهاد و شهادت گذاشتند و در کنار مردم و رزمندگان اسلام، بلکه جلوتر از آن‌ها، هم در پشت جبهه و هم در میدان رزم، از کیان اسلامی دفاع کردند و بیش از ۱۱۵ نفر از ایشان، جان عزیز خود را تقدیم حضرت دوست نمودند.

آری! روحانیت، ستون خیمه‌ی نظام اسلامی است و امروز دشمن خوب میداند کجا را بزند. بنابراین وظیفه‌ی مدافعین اسلام، انقلاب، محققین، هنرمندان و تمام دلسوزان و خدمت‌گزاران نظام

حجت الاسلام

سید محمد سعید بطحائیان

در ابتدای صحبتم جا دارد یادی کنم از شهید بزرگوار «حاج میرزا سلگی»، ایشان را ما چند باری دعوت کردیم که برای طلاب صحبتی داشته باشند. نکته‌ای که هر بار می‌آمدند و بر آن تأکید داشتند و برای بنده بسیار جالب بود، تأکید ایشان بر نقش پیشرو و پیشگام بودن طلاب و روحانیون بود. «شهید سلگی» ضمن گفتن مصادیقی از خاطرات مربوط به طلاب و روحانیون در دفاع مقدس و حضور در عملیات‌های مختلف، بیان می‌کردند که، وقتی کار دشوار می‌شد و ممکن بود بعضی از نیروها تحرکات خوبی نداشته باشند، یک طلبه‌ی عمامه به سر برمی‌خاست و صحبت می‌کرد. این جریان شور و نشاط را در میان رزمنده‌ها احیا می‌کرد و بچه‌ها اقدام جدی‌تری انجام می‌دادند.

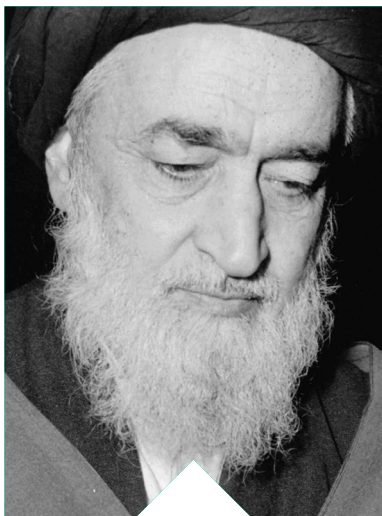

صحبت «شهید میرزاسلگی» از این باب؛ یعنی پیشرو و پیشگام بودن؛ در ذهن من ماند و یادآور این نکته است که، نقش طلبه‌ها صرفاً نقش تبلیغی و بیان احکام و نماز نبوده و نیست. اقدام همراه عمل طلاب هم، از نکات قابل توجهی است که باید در کنگره‌ی شهدای روحانیت بیشتر به آن توجه شود.

به جمله‌ای از امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه) اشاره می‌کنم که درباره‌ی نقش روحانیت در دفاع مقدس می‌فرماید: «سلام بر حماسه‌سازان همیشه جاوید روحانیت، که رساله‌ی علمیّه و عملیّه‌ی خود را به دم شهادت و مرکب خون نوشته‌اند و بر منبر هدایت و وعظ و خطابه‌ی ناس، از شمع حیاتشان گوهر شب چراغ ساخته‌اند. افتخار و آفرین بر شهدای حوزه و روحانیت که در هنگامه‌ی نبرد، رشته‌ی تعلقات درس و بحث و مدرسه را بریدند و عقالت‌های دنیا را از پای حقیقت علم برگرفتند و سبک‌بالان به میهمانی عرشیان رفتند و در مجمع ملکوتیان شعر حضور سروده‌اند.» در این فرمایش، رهبر کبیر انقلاب اسلامی تأکید روی ویژگی رساله‌ی علمیّه و عملیّه که صرفاً مسئله‌ی تبلیغ و جهاد نبوده است بلکه، مسئله‌ی تبلیغ و جهاد را توأم با هم داشتند و دارند. رزمندگانی که در منطقه بودند نیز این مسئله را تأیید می‌کنند. روحانیون و طلاب، مجاهدان مبلغ بودند که همین

در انقلاب اسلامی و مانع شدن ایشان از حرکت تانک‌ها به سوی تهران که در پیروزی انقلاب اسلامی نقش مهمی داشت و معلوم نبود اگر این اتفاق‌ها نمی‌افتاد چه سرنوشتی برای انقلاب پیش می‌آمد، که این امر مهم هم، در قالب یک تئاتر اجرا خواهد شد و به این امر تاریخی در قالب هنر اشاره می‌شود که تاثیرگذاری بهتر و بیشتری داشته باشد. هم چنین یکی دیگر از کارهای هنری، چاپ کتاب از زندگینامه همه‌ی شهدای روحانی است که انشاءالله به زودی رونمایی خواهد شد. سعی کردیم که قالب هنر را در این یادواره به آن بیشتر پردازیم و امیدواریم که فتح بابی شود تا کارهای هنری بهتر و بیشتری جهت تبیین جایگاه و نقش شهدای روحانی در دفاع مقدس انجام دهیم.

مسئله تفاوت آنان با سایر رزمندگان را نشان می‌داد. یعنی دارای دو وجه تبلیغ و مجاهد فی سبیل الله بودند که، منحصر به رزمندگان طلبه بود. این را باید به نسل جوان و طلبه‌ی امروزی انتقال داد، نقشی که طلاب ما در دفاع مقدس ایفا کردند و نقش‌هایی که الان در جهاد تبیین دارند.

درباره کنگره‌ی شهدای روحانی هم الحمدلله کارهایی انجام شده است که از نقاط قوت این کنگره و تفاوت آن با کنگره‌های سال‌های گذشته است. از جمله حضور پربرکت «آیت‌الله اعرافی»، که بر اهمیت نقش شهدای روحانی و تبیین کردن جایگاه شهدای روحانی توسط ایشان، نشان دهنده‌ی جایگاه بزرگ شهدای روحانی دارد که خود ایشان حضوری آمدند تا این جایگاه را تبیین کنند. امری که شاید نیاز هست بیشتر به آن پرداخته شود و ما نیز تلاش کرده‌ایم که در این کنگره تا حد زیادی به آن پردازیم این است که، همانطور که حضرت آقا فرمودند: «هرچه که در قالب هنر نیاید ماندگار نمی‌شود.» باید نقش شهدای روحانی را در قالب هنر بیان کنیم تا ماندگارتر شود. البته تلاش شده اما کافی نیست. یکی از برنامه‌های پیش‌بینی شده، شعری را که در قالب گروه سرود برای شهدای روحانی سروده شده است را اجرا کنیم، هم چنین برگزاری تئاتری از اتفاق مهم و تاریخی نقش «آیت‌الله مدنی»

۲. حوزه‌های علمی‌هی خواهران در بخش آثار مرتبط با دفاع مقدّس، چقدر موفق بوده و چه برنامه‌ریزی برای آینده دارد؟

حوزه‌ی خواهران، نشر معارف دفاع مقدّس را رسالت زینبی می‌داند و از این رو، دانش‌آموختگان حوزه‌های علمی‌هی خواهران به جدّ در این مسئله ورود پیدا کرده‌اند و الحمدلله، بیش از ۵۰ کتاب، مقاله و پایان‌نامه‌های متعدّد، در حوزه‌ی مقاومت از خواهران طلبة استان به چاپ رسیده است. همچنین این عزیزان، در تدوین دانشنامه‌ی دفاع مقدّس استان نیز حضوری فعّال داشته‌اند.

با ظرفیت ایجاد شده و ورود تخصصی طلاب در تاریخ شفاهی، مصاحبه و ... و تعامل تنگاتنگ با بنیاد حفظ آثار، امیدواریم از این پس شاهد نقش آفرینی فعّال‌تر ایشان باشیم.

۳. راز ماندگاری و تأثیرگذاری دفاع مقدّس نسبت به گذشته در گذر زمان و بیش از ۴۰ سال چیست؟

امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه) فرمودند: «شما باید به این فکر باشید که برای خدا کار کنید تا نتیجه‌ی کارتان تا ابد باقی بماند.» قطعاً الهام‌گیری از مکتب عاشورا، اخلاص شهدا و ایثارگران و خانواده‌ی ایشان، دلیل اصلی ماندگاری و تأثیرگذاری دفاع مقدّس است.

۴. با توجّه به پتانسیل‌های موجود حوزه‌های علمی‌هی خواهران و ورود فعّال و مثمر ثمر این مجموعه، انتظار شما به عنوان مدیریّت محترم حوزه‌های علمی‌هی خواهران استان همدان، از

سرکار خانم ناطقی

مدیر حوزه‌های علمی‌هی خواهران
استان همدان

۱. از نقش حوزه‌های علمی‌هی، در تبیین جایگاه دفاع مقدّس بفرمایید و اینکه چه کارهای قابل توجّهی از سوی حوزه‌های علمی‌هی خواهران در این مسیر صورت گرفته است؟

طلاب علوم دینی، با شناخت کاملی که از تاریخ اسلام و اهداف نظام اسلامی و زوایای دفاع، جهاد و شهادت دارند، می‌توانند نقش تعیین‌کننده‌ای در تبیین جایگاه دفاع مقدّس ایفا کنند، چرا که تشریح قداست هدف، اوّلین مشوّق افراد برای ورود در مسیری پرمخاطره مثل جهاد است و بدون تمرکز در هدف والا، گذشتن از بزرگترین سرمایه یعنی حیات، محقّق نخواهد شد.

بحمدالله با نگاهی به تاریخ دفاع مقدّس میتوان نقش ارزشمند خواهران طلبه، در هدایت جامعه و علی‌الخصوص مادران و همسران شهدا را دریافت.

همکاری در برگزاری رویداد نهضت ترجمه

تدوین و انتشار مقالات متعدد علمی در

حوزه‌ی دفاع مقدّس

تدوین تعدادی از مداخل دانشنامه‌ی دفاع

مقدّس توسط طلاب

تصویب موضوعات مرتبط با دفاع و شهادت

در کمیسیون پایان‌نامه‌های استان

تدوین و انتشار بروشور بیوگرافی ۲۵ شهید

شاخص روحانی

حضور دسته جمعی مبلغین بر مزار شهداء و

قرائت زیارت عاشورا و ذکر مصیبت در روز

تبلیغ

پیگیری نصب یادمان شهداء روحانی در دفتر

مدیریت و مدارس علمیه‌ی استان

متولیان و دست‌اندرکاران مرتبط برای پیشبرد

اهداف مورد نظر در این عرصه را بفرمایید؟

تلاش‌های فراوانی در جهت حفظ و نشر

ارزش‌های دفاع مقدّس، توسط بنیاد حفظ

آثار و نهادهای مرتبط، مخصوصاً در استان

همدان شاهد هستیم ولیکن به نظر می‌رسد،

لازم است؛ تمامی این فعالیت‌ها در یک قالب

هدفمند و راهبردی انجام شود تا در سریعترین

زمان ممکن بیشترین بازدهی را شاهد باشیم.

۵. اقدامات انجام شده در راستای کنگره‌ی

۸۰۰۰ شهید استان همدان از سوی حوزه‌های

علمیه‌ی خواهران را بیان کنید؟

دیدار خانوادگی شهدای روحانی و یا شهدایی

که از اقوام درجه یک طلاب بوده‌اند ۸ مورد

حمایت از چاپ بیش از ۳۰ جلد کتاب طلاب

در حوزه‌ی دفاع مقدّس در دو سال اخیر

گنجاندن سیره‌شناسی شهدا در دروس اقتضایی

دیر جشنواره‌ی پرچمداران

حضور فعال در کمیته‌ی علمی و بانوان و

تألیف کنگره

برگزاری جلسات متعدد رونمایی کتب

حوزه‌ی دفاع مقدّس

برگزاری نشست‌های تخصصی پاسخگویی به

شبهات در حوزه‌ی دفاع مقدّس

برگزاری مسابقه‌ی کتابخوانی و انعکاس در

شبکه‌ی ملی

حجت الاسلام والمسلمین

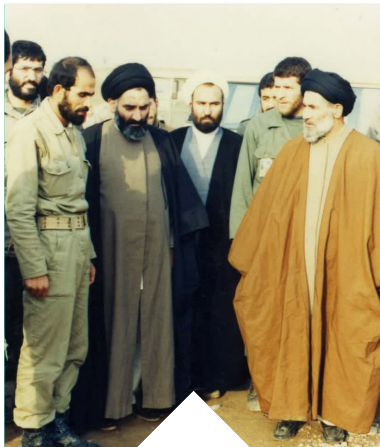
ابوالفتوح ناطقی خمسه

روحانی مبارز انقلاب و رزمنده دفاع مقدس

یکی از روحانیون پیشگام و فعال در بزنگاه‌های سخت تاریخ انقلاب اسلامی، «حجت الاسلام والمسلمین حاج ابوالفتوح ناطقی خمسه» است که هم قبل از انقلاب در جریان انقلاب در جمع انقلابیون مجاهده داشته و هم، از مجاهدان و رزمندگان ۸ سال دفاع مقدس است که سالیان عمر پربرکتش را در خدمت اسلام و نظام مقدس جمهوری اسلامی سپری کرده. ایشان متولد ۱۳۲۰ هستند که از آغازین سال‌های دهه‌ی چهل، در کرمانشاه مشغول به آموختن دروس حوزوی شدند. سپس در حوزه علمیه همدان و مشهد و تهران و قم ادامه تحصیل دادند. و با آغاز غائله منافقین در کرمانشاه در سال ۱۳۵۷ با فرمان امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه) به علما جهت حضور در جبهه غرب، به اتفاق یکی از دوستان طلبه‌اش «حجت الاسلام والمسلمین عزیززاده» از طرف دفتر تبلیغات اسلامی کرمانشاه اعزام شدند. در همان اعزام جهادی تبلیغی بود که مجدد با «آیت الله اشرفی اصفهانی» نماینده‌ی

امام و هم چنین امام جمع‌هی کرمانشاه؛ دیدار کردند. سابقه‌ی آشنایی ایشان با «آیت الله اشرفی اصفهانی» برمی‌گشت به دوران طلبگی و مکبر بودن مسجدی که اقامه‌ی نماز را داشتند. (مسجد آیت الله بروجردی). دیداری که برای هردو شیرین و مایه‌ی قوت قلب بود. بعد از ارائه معرفی نامه دفتر تبلیغات و مستقر شدن در حوزه، طولی نکشید که سه پاسدار برای تحویل گرفتن روحانی «حجت الاسلام والمسلمین ناطقی» به بیت «آیت الله اشرفی اصفهانی» آمدند. سه پاسداری که بعد از کمی گفتگو متوجه شدند یکی از آن‌ها «حاج ابراهیم همت»، دیگری «حاج احمد متوسلیان» و آخری «شهید شهبازی» است که هر سه از نخبه‌های سبز پوش بودند. در همان جلسه‌ی معارفه «آیت الله اشرفی اصفهانی» از اعتماد و علاقه‌اش نسبت به «حجت الاسلام والمسلمین ناطقی» صحبت می‌کند و به پاسداری که حضور داشتند می‌گوید: «برادران من! «حاج آقا ناطقی» را صحیح و سالم به شما می‌دهم و صحیح و سالم از شما می‌خواهم!» حضور فعال و قدرت تبلیغی و موفق ایشان باعث می‌شود با اصرارهای پی‌درپی «حاج ابراهیم همت» مسئولیت عقیدتی سپاه پناه به ایشان سپرده شود. مسئولیتی سخت، که در بحبوحه‌ی اختلافات داخلی آن منطقه مسلمانا از عهده‌ی هرکسی بر نمی‌آمد و نیاز بود همراه با سعه‌ی صدر، تلاش و کوشش و زیرکی کامل ماموریت‌ها

کردم و رفتم. دیدم آقای «همت» و آقای «متوسلیان» با یکدیگر صحبت می کنند و به محض دیدن بنده، از من خواستند در کنارشان بنشینم. موضوع از این قرار بود که یک عملیات در پیش بود و اتفاقاً عملیات هم لو رفته بود و با دلایلی که آن دو بزرگوار آوردند، مردد بودند که عملیات انجام شود یا نه؟ قاعده فقهی (کل من حکم به العقل حکم به الشرع) اشاره کردم و گفتم: «شما الحمدلله عاقل هستید و توانمند، ببینید عقل چه می گوید؟» در این خصوص کمی توضیح دادم و آن دو بزرگوار هم پذیرفتن و قرار شد مدتی عملیات به تعویق بیفتد به زمان دیگر موکول شود. این اهمیت دادن به مسئلهی شرعیات در کنار عقلانیت و شور حسینی در دفاع مقدس، و احترام به روحانیت و مشاوره گرفتن از آن‌ها درسی بود که بنده از شهیدان «متوسلیان» و «همت» گرفتم که برایم به یاد ماندنی شده است.

انجام شود تا از مشکلاتی که ممکن بود عواقب جبرانناپذیری داشته باشد جلوگیری شود.

«حجت الاسلام والمسلمین ناطقی» در امر تبلیغ و حل کردن اختلافاتی که ممکن بود بین مردم، با مذاهب مختلف و گرایشات سیاسی متفاوتی که در آن منطقه داشتند، به خوبی عمل کردند فر مانده هان بزرگی هم چون شهید «متوسلیان» و «شهید همت» هم، در مسائل مهم و حتی بسیار محرمانه (به سبب اهمیتی که از نظر شرعی برای مسائل نظامی قائل بودند) مشاوره هایی از ایشان بگیرند و نظرشان را در باره ی این مسائل جویا شوند. «حجت الاسلام والمسلمین ناطقی» در این باره به خاطرهای که گویای اهمیت و جایگاه روحانیت در شرایط سخت، ارتباط نیروهای نظامی با روحانیت و احترام آنان برای مسائل شرعی قائل بودند اشاره می کنند و می فرماید: «زمانی که ما در پاوه مستقر شده بودیم، قرار بود ماموریت ۲۵ روزه باشد اما، ماندگار شدیم تا سال ۶۷ توفیق خدمت‌گزاری پیدا کردیم.

زمانی که در پاوه بودیم معمولا ۵ روز را در مناطق برای تبلیغ و حضور در جمع رزمندگان می رفتیم و دو روز آخر هفته را به پاوه برمی گشتیم. یک روز که در مقر مشغول استراحت بودم، گفتند که آقای «همت» با شما کار دارند، بروید سنگر فرماندهی. بنده هم اجابت امر

شدم چقدر حضور روحانیت کارآمد و لازم است در جبهه و نقش قابل توجهی که در ایجاد شرایط و فضای پراز معنویت که باعث تقویت روحیه ها می شد مثل برگزاری نماز جماعت و مراسم دعا و... در شب‌های عملیات ایفا می کردند.» تاکید بر حجت‌الاسلام والمسلمین ملکی بر ضرورت پرداختن و تبیین جایگاه طلاب و روحانیون و بزرگان و علماء در به ثمر رسیدن این نظام مقدس و پیروزی های هشت سال دفاع مقدس از این جهت که در بین اقشار مختلف بالاترین آمار شهداء را قشر روحانیت داده است و در همه ی عرصه های قبل از انقلاب و زمان انقلاب و در غائله های مختلف شمال و جنوب مشرق و مغرب در اوایل انقلاب و هم چنین جنگ تحمیلی، حضور پررنگ و موثر داشتند و پیشاپیش مردم در تمام این اتفاقات و بزنگاه های سخت حضور داشتند، نشان دهنده ی پیشرو بودن و عامل و آمر بودن توأم با هم برای روحانیت بوده است و الان باید جوانان و نوجوانان با این جهادگری ها آشنا شوند تا نقشه های دشمنان در تخریب این جایگاه ارزشمند در جامعه نقش بر آب شود.

حجت‌الاسلام والمسلمین

حمید ملکی

قائم مقام حوزه‌های علمیه کشور

از سال ۶۰ به صورت مستمر در جبهه‌ها حضور داشتند و در عملیات‌هایی هم چون رمضان، والفجر ۲، میمک، والفجر ۵ برای دفاع از ارزش‌های مقدس اسلام و انقلاب اسلامی در لباس رزم حضور پیدا می‌کنند. با وجود مجروحیت از ناحیه پا و کمر اما جبهه را خالی نکردند. ایشان از رزمندگان نوجوان و جوانی که غالب حاضرشدگان در میدان رزم بودند می‌گویند که با دیدن روحانیون طلاب در صف اول و خط مقدم روحیه می‌گرفتند و خاطرهای از شهید چیت‌سازیان که از اهمیت و ارزشمندی حضور روحانیون در جبهه حکایت می‌کند: «در یکی از روزهای حضورم در جبهه رفتم و از شهید چیت‌سازیان خواستم به بنده اجازه دهد بروم همدان. گفتم کار واجبی پیش آمده باید بروم همدان و ان‌شالله زود برمی‌گردم. بعد از چندروز که کارم را انجام دادم و مجدد به منطقه برگشتم به محض دیدن من شهید چیت‌سازیان من را بغل کرد و گفت زمانی که نبودید احساس کردم واحد پشت و پناهی ندارد! آن زمان بود که متوجه

ایشان طلبه مدرسه باقرالعلوم در قم و مکبر حضرت آیت الله عراقچی بودند.

آن زمان بنده هم در قم درس طلبگی می خواندم و معمولاً هر غروب در حرم حضرت معصومه (سلام الله علیها) حضور داشتند. شبهای چهارشنبه هم در جمکران معتکف می شدند. وقتی با تعدادی از طلبه ها جمع می شدیم همیشه این نکته را متذکر می شدند که مبادا حرف دیگران در جلسه زده شود.»

در سال ۶۲ با دعوت سردار شهید حاج حسین همدانی به اتفاق ایشان افتخار ملاقات با امام خمینی (رحمت الله علیه) و شهید صیاد شیرازی و آقای محسن رضایی را پیدا کردیم که بسیار باعث آرامش و خوشحالی ما شد.

شهید عبادی نیا نه تنها در بین بستگان و اقوام بلکه بین رزمندگان به وارستگی و داشتن اخلاق حسنه معروف و مشهور بودند.

ایشان در عملیات کربلای ۴ به آرزوی دیرینه خود یعنی شهادت رسیدند.

حجت الاسلام والمسلمین

سید جلال رضوی

از رزمندگان ۸ سال دفاع مقدس

وقتی با سید جلال با ۴۵ ماه حضور مستمر در جبهه و شرکت در عملیات های والفجر ۲، کربلای ۵ و ۶ والفجر ۸ صحبت می کنم، بیشتر از آن که از خود بگویم علاقه مند است درباره یکی از روحانیان شهید صحبت کند: «افتخار آشنایی هم‌رزم بودن با ایشان را داشتم شهید نادر عبادی نیا بود که ایشان در کله قندی بیسیم چی بودند در منطقه عملیاتی والفجر ۲ به اتفاق هم حضور داشتیم و هر زمان ایشان را می دیدم انس شهید را با قرآن و مانوس بودنش با کلام الله مجید را در همه اوقات فراغتش مشاهده می کردم .

سید محمد حسن فاضلیان

در سال‌های قبل از انقلاب یعنی از سال ۴۲، یکی از مقلدین و مریدهای حضرت امام (رحمت‌الله‌علیه)، پدر بزرگوار بنده بود. در آن زمانی که گفتن فتوای امام (رحمت‌الله‌علیه) و حتی نام بردن از ایشان، قدغن بود، پدرم بدون محابا در منابر، مسائل شرعی و فتاوی حضرت امام (رحمت‌الله‌علیه) را ذکر می‌کرد. بارها ساواک به او گفته بود که، حق نداری اسم حضرت امام (رحمت‌الله‌علیه) را ببری ولی ایشان گوش نمی‌کرد. تا این که چندین بار «حاج آقای فاضلیان» را به ساواک بردند. قبل از پیروزی انقلاب هم، یک بار برای دیدار علمای تبعیدی می‌رفت که در شهرستان «نقده» دستگیر شد. در زمان نخست وزیر وقت؛ ارتشبد از هزاری؛ یک بار منزل ایشان مورد هجوم واقع شد، آنجا مأمورین شاه او را زخمی کردند به طوری که، پلک چشم‌های ایشان پاره شد. الحمدلله با این همه خدمات و زحمات، انقلاب پیروز شد و بعد از پیروزی انقلاب هم، تا آخر عمر مبارکشان در سنگر انقلاب بودند.

همان طوری که حضرت «آیت‌الله خامنه‌ای (مدظله‌العالی)» اشاره فرمودند، یکی از کارهای مهم «آیت‌الله فاضلیان» حضور در جبهه‌های جنگ و در بین رزمندگان بود. «حاج آقا فاضلیان» با بسیاری از شهداء، عقد اخوت خوانده

بودند. شهید «محمود کاوه»، شهید «محمود شعبانی»، شهید «حاج حسین همدانی» و ... اینها همه کسانی بودند که با پدر من عقد اخوت خوانده بودند. پدرم در نماز شب‌ها این رزمندگان و این شهداء را یاد می‌کردند. یک بخشی از زندگی حضرت «آیت‌الله فاضلیان» عقد اخوت‌هایی است که با علماء و با شهداء خوانده بود.

یک لیست مفصلی از این برادران اینجا داشت. از مرحوم «آیت‌الله شیخ محمد عمری» که رهبر شیعیان در مدینه بود، پدر من با او عقد اخوت خوانده بود تا، مرحوم «آیت‌الله مشکینی»، «آیت‌الله جنتی» و «آیت‌الله مصباح».

یکی از کارهای جالب «حاج آقای فاضلیان» این بود که، قوطی‌های بزرگی از عطر را تهیه می‌کرد و در شیشه‌ها می‌ریخت و بین رزمندگان عطر حاج آقا معروف بود که تقسیم می‌شود و منتظر بودند که حاج آقا جبهه بیاید و بین رزمنده‌ها عطر تقسیم کند.

می کردند و من هم گریه می کردم. بعد از چند شب، خواب یکی دیگر از ائمه‌ی اطهار (علیهم‌السلام) را دیدم، کمی ناراحت بود اما فرمودند: «تا چند روز دیگر شفیع همه خواهی شد.» رفت جبهه و در عملیات «مرصاد»، در حالی که ۲۰ سال بیشتر نداشتند، به شهادت رسید. پدر به وصیت‌نامه‌ی پسر کوچکش؛ «منصور»؛ هم اشاره می‌کند که به مادرش تأکید کرده بود در شهادتش گریه نکند زیرا دشمنان خوشحال می‌شوند تا در نزد حضرت زهرا (سلام الله علیها) روسفید شود.

حجت الاسلام والمسلمین

باقر صدوقی

در خلال گفتگو با حجت الاسلام والمسلمین «باقر صدوقی»، متوجه می‌شوم که ایشان، همه‌ی عمر خود و بچه‌هایش را وقف اسلام و انقلاب کرده است. می‌گوید: «دو پسرش در راه اسلام به شهادت رسیده و یکی از پسرانش هم جانباز است.» خودش را هم خادمِ طالب معرفتی می‌کند. پسر کوچکترش «منصور»، در حالی که فقط ۱۶ سال داشته، در عملیات «کربلای ۵» به شهادت می‌رسد. در ادامه می‌فرمایند: «از جبهه که آمدم، تعدادی از عکس‌های جبهه را در محل کارم زده بودم، پرسید: «پدر جان! این عکس‌ها رو برای چی زدی؟!» گفتم: «بچه‌ها آوردند، می‌خواهم تبلیغ جبهه را کنم.» گفت: «این عکس‌ها را از اینجا بردارید. ممکن است ریا شود.» بسیار با اخلاص بود، خیلی وقت‌ها که جبهه می‌رفت من و مادرش خبردار نمی‌شدیم.

پسر بزرگترم «مسعود» که در شناسنامه «علی محمد» بود، با اینکه در دانشگاه تهران پذیرفته شده بود، اما همیشه در جبهه‌ها حضور داشت. در وصیت‌نامه‌اش اینطور نوشته بود که وقتی جنگ تمام شد خواب امام حسین (علیه‌السلام) را دیدم که فرمودند: «کربلا نمی‌آیی؟!» ایشان گریه

شعری تقدیم به شهید روحانی مدافع حرم

حجت الاسلام مصطفی خلیلی

همیشه سود این بازار را، دیوانه‌ها بردند
 و بار حسرتش را عاقبت، فرزانه‌ها بردند
 به دیدن یا شنیدن اکتفا کردند هوشیاران
 از آن سگری که مستان از می و میخانه‌ها بردند
 حریصان گرم جمع توشه از این خوشه‌ها بردند
 کبوترها به قدر حاجت خود، دانه‌ها بردند
 همه ماندند دورادور، سرگرم تماشا
 همه ماندند و حظّ شعله‌ها را، پروانه‌ها بردند
 اسیر داستان تلخ خود بودم که جا ماندم
 تورا تا آن سوی شیرینی افسانه‌ها بردند
 تمام شهر باران بود، باران بود، باران بود
 تورا برشانه‌ها، برشانه‌ها، برشانه‌ها بردند
 درس حسین و ارث امام این است
 آغاز راه، شام و عراق است
 و پایان راه، صبح فلسطین است
 «حجت السلام سید محمد مهدی شفیعی»

«قاسم مستقیم» دوست شهید

خاطره ای از شهید

بعد از شهادت طلبه ی شهید «محمدباقر جواهری» از شهدای عملیات رمضان سال ۱۳۶۱ سال ۱۳۶۵ مدیر دبستان «آیت الله سعیدی» روستای سرخ آباد از روستاهای بخش مرکزی همدان بودم. یک روز سرما خورده بودم و مدرسه نرفتم و در منزل در حال استراحت بودم. بعد از ظهر همان روز مادر شهید شتابان و در حال گریه به منزل ما آمد و نشست. بعد از احوالپرسی اعلام کرد من امروز این جا خودم نیامدم دیشب محمد آمد خوایم و گفت: «قاسم مریض است چرا حالی از او نمی‌پرسی؟»

باید بگویم شهدا نگران ما هستند و ما از یاد آن‌ها غافلیم.

توفیق ادامه راه...

مرحبا روحانی وحدت شماری را که او پاسدار ارزش و تقوای روحانیت است این خدایانِ ولا را با طــــلا نتوان خرید این ندارد هر که در سودای روحانیت است بر شهیدانِ عمامه بر سرِ ایران، درود این رسا آوا بلند از نای روحانیت است شهر تیریزای برادر! شهر علم و حکمت است شهرتش پیچیده در دل‌های روحانیت است با لباسِ علم، جان دادن به محرابِ نماز شاخصِ شخصیتِ بالایِ روحانیت است شعر آن باشد، «کلامی» اهل دل امضا کند این بهین امضا، همان امضای روحانیت است گو کلامی را، کلام از دل بر آید مدعی این کلام رهبر و اعطایِ روحانیت است

«ولی الله کلامی زنجانی»

غزلی در وصف شهدای روحانی

جلوه‌ی اخلاص، در سیمایِ روحانیت است هر کجا نور است، آنجا جایِ روحانیت است بر زمینِ مسجِد و بر پله‌ی هر منبری می‌گذارم سر، که جایِ پایِ روحانیت است ابتدای انقلاب، از حوزه‌ی علمیه بود صحنه‌ی فیضیه، عاشورایِ روحانیت است قلبِ ایران است قم، دانشسرای انقلاب هر کلامش مصدرِ فتوایِ روحانیت است روح را این ناشــــرانِ نور، صیقل می‌دهند صادقِ آلِ عبا، مولایِ روحانیت است از شــــعارِ بی‌شعور مدعیِ قلبم گرفت این همه مَن‌هایشان، منهایِ روحانیت است کُشتگانِ ســــنگرِ محرابِ خونین را بگو حافظِ میثاقان، ایفــــایِ روحانیت است بشنوید از گوشِ جان، در کشور دل‌ها هنوز پُر طنینِ فریادِ یا زهرایِ روحانیت است نهضتی بی‌نقش روحــــانی نباشد پایدار این حکومت باقی از ابقایِ روحانیت است

تعهد سرخ
از حجه
تا سنگر

